

- **Narzęciw fali**
- **Doskonalenie terenowego aparatu państwowego**

DZIŚ
numery:

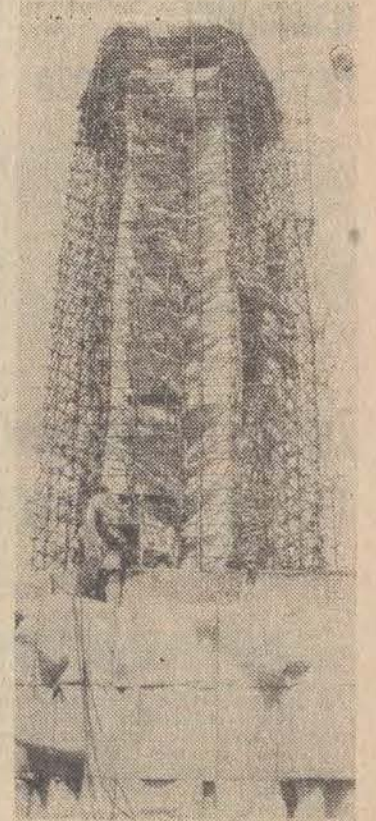
- **Korespondencje zagraniczne**
- **Rozkosze łamania głowy**
- **Horoskop**

Chwała bojownikom o świętą sprawę!
Pomnik Czynu Rewolucyjnego w ostatniej fazie budowy

Na wysokość 37,5 metra wznosi się monumentalny betonowy „płomień”. Jeden z trzech stanowiących główny akcent architektoniczny, budowanego przy ul. Konstantynowskiej pomnika Czynu Rewolucyjnego. Projekt plastyczny całości ławiczej się wyjątkowo wyraziście, datycznie i podniośle opracował artysta rzeźbiarz **Kazimierz Karpiński** — laureat wysokich premii w zagranicznych konkursach. Konstrukcja należy do inż. **Jana Szklarka**.

Na placu budowy widać pracę. Prawie trzydziestoosobowy zespół Łódzkiego Przedsiębiorstwa Budownictwa Przemysłowego nr 1 kierowany przez absolwenta Politechniki Łódzkiej inż. **Witolda Domańskiego** i majstra **Władysława Przybysza**, który jest już emerytem, ale mimo iż pracuje na 1/3 etatu spędza na budowie czas od świtu do nocy — cały zespół nie szczędzi sił. Wszyscy zdają sobie sprawę, że uczestniczą w powstawaniu dzieła niezwykłego. Oto na miejscu, gdzie w 1905 roku rozstrzeliwano uczestników łódzkiej rewolucji

wiosną br. (podczas kopania fundamentów pod pomnik odnaleziono ok. 20 zwłok) ze 144 betonowych elementów z fragmentów granitowego panneau przedstawiającego robotniczą demonstrację ponad 500 metrów sześciennych żelazobetonu — wznosi się pomnik trwały od sniży, ozdobiony datami wiel-

kich narodowych spraw: 1882, 1905, 1918, 1942, 1945, 1948 — datami znanymi w naszym kraju każdemu dziecku...

Betonowanie głównego trzonu monumentu zakończy się w najbliższą niedzielę. W przyszłą — pomnik zostanie uroczystie odsłonięty, w przededniu Łódzkiej Czerwcowej Rewolucji 1905 r., która proletariata naszego miasta rozstrzeliwała w świącie...

J.P.
Fot.: A. Wach

DZIENNIK ŁÓDZKI
Najstarsza gazeta Łodzi

Wyd. A   Łódź, piątek, sobota i niedziela   Cena
Rok XXXI   13, 14 i 15 czerwca 1975 roku   1 złoty
Nr 134 (8132)

Na ostatnim w tej sesji posiedzeniu Sejm udzielił absolutorium rządowi za 1974 rok
Uchwalenie 4 nowych ustaw
(Od naszego sprawozdawcy parlamentarnego)

Wczorajsze posiedzenie Sejmu PRL zakończyło wiosenną sesję polskiego parlamentu — sesję tak, jak i wszystkie w tej kadencji odbywające się w uchwale wielu doniosłych ustaw. Sejm konsekwentnie realizuje zadanie uprzędowania i uaktualnienia aktów prawnych i przepisów, które w wielu przypadkach nie nadążały już za szybko biegnącymi przemianami naszego kraju, często nie ułatwiały, a utrudniały życie obywateli.

Konsekwentnie więc i na ostatnim posiedzeniu bieżącej sesji posłowie rozpatrzyli cztery projekty ustaw: o świadczeniach z tytułu wypadków przy pracy i chorób zawodowych, o ochronie przeciwozarowej, o zmianie ustawy o służbie więziennej i „prawo bankowe”.

Mówiąc o ustawie i świadczeniach z tytułu wypadków przy pra-

cy i spraw socjalnych, przedstawionej Izbie przez pos. **Daniela Kruszyńskiego** nie sposób nie zaznaczyć, iż jest ona dalszym konsekwentnym krokiem w realizacji polityki socjalnej państwa, nakreślonej na VI Zjeździe partii. Podkreślali to w dyskusji posłowie akcentując potrzebę zwiększenia działań w celu zapewnienia w każdym zakładzie właściwej akcji profilaktycz-

nej, mającej na celu — przez przestrzeganie przepisów BHP — wyeliminowanie wypadków przy pracy i zapobieganie powstawaniu chorób zawodowych.

Do najważniejszych, nowych rozwiązań ustawy należy zaliczyć objęcie systemu świadczeń wypadko-

(Ciąg dalszy na str. 2)

E. Gierek spotkał się z członkami Prezydium ZG ZLP

Na zdjęciu od lewej: **Zbigniew Załuski**, **Jan Koprowski**, **Paweł Hertz**, **Halina Auderska**, z prawej: **Jarosław Iwaszkiewicz**, **CAF** — **Matuszewski** — telefon

12 bm. w gmachu KC PZPR odbyło się spotkanie i sekretarza KC PZPR **Edwarda Gierka** z członkami Prezydium Zarządu Głównego Związku Literatów Polskich.

W czasie spotkania, w którym udział wzięli: **Jan Kraśko**, **Józef Tejchma**, **Wacław Łucjan Motyka**, pisarze poinformowali i sekretarza KC PZPR o najważniejszych problemach środowiska literackiego i pracy związkowej.

Wskazując na powszechne poparcie i uznanie środowisk twórczych dla polityki społeczno-gospodarczej i kulturalnej partii podkreślili oni konieczność zwielokrotnienia wysiłków w celu rozszerzenia ideowo-wychowawczego oddziaływania literatury i dalszego podnoszenia rangi kultury narodowej.

W czasie spotkania, które przebiegało w atmosferze serdecznej, dwugodzinnej rozmowy, **Edward Gierek** złożył gratulacje członkom niedawno wybranego Zarządu Głównego ZLP, życząc im — a za ich pośrednictwem całej społeczności pisarzy — dalszych sukcesów w rozwijaniu polskiej literatury.

Za możliwość spotkania i zaprezentowania problemów jakimś żyje środowisko literackie w Polsce, podziękował w serdecznych słowach przez ZG ZLP — **Jarosław Iwaszkiewicz**.

Sąd stanu Uttar Pradesh uznał częściowo zarzuty przeciwko Indirze Gandhi

Sąd stanowy w Allahabadzie, w stanie Uttar Pradesh, uznał 12 bm. premiera **Indirę Gandhi** winną pewnych uchybień popełnionych w trakcie kampanii wyborczej przed 4 lata, w 1971 roku, w okręgu **Rae Bareilly**. Skarga przeciwko **Indirze Gandhi** została wniesiona jeszcze w 1971 roku przez przywódcę anty-kongresowych socjalistów, **Raja Naraina**, który był kontrkandydatem pani **Gandhi** w tym okręgu wyborczym i został przez nią zdecydowanie nie pokonany w czasie wyborów stosunkiem głosów przeszło 183 tys. do ok. 71 tys.

Decyzja sądu stanowego stanowi precedens, ponieważ na mocy tego wyroku **Indira Gandhi** powinna złożyć mandat poselski i tym samym zrezygnować z funkcji premiera. Allahabadzie są najmniej istotne ze wszystkich.

ubiegania się o jakikolwiek urząd obieralny. Jednocześnie sąd stanowy odrzucił o 20 dni wykonanie decyzji, pozostawiając de facto werdykt ostateczny Sądowi Najwyższemu. **Indira Gandhi** może obecnie odwołać się do Sądu Najwyższego i prosić o uchylenie decyzji sądu w Allahabadzie. Pełnomocnicy prawni pani **Gandhi** podjęli już krok w celu złożenia apelacji.

Sąd w Allahabadzie odrzucił większość zarzutów zawartych w petycji **Raja Naraina**, skierowanej przeciwko **Indirze Gandhi**, ale w dwóch punktach, stosunkowo mniej ważnych, dopatrywał się naruszenia przepisów wyborczych. Obserwatorzy polityczni w Delhi zwracają uwagę, że zarzuty uznane przez sąd w Allahabadzie są najmniej istotne ze wszystkich.

„GR” ma 30 lat

Do tradycji weszło już doroczne, czerwcowe święto Czytelników „Głosu Robotniczego” zbiegające się tym razem z 30-leciem istnienia gazety. Jutrzejšie uroczystości i niedzielny festyn na Zdrowiu przebiegać będą pod hasłem dalszego zacieśniania więzi, jakie „GR”, dziennik Polskiej Zjednoczonej Partii Robotniczej utrzymuje ze swymi Czytelnikami, będąc nie tylko ich informatorem, lecz także powiernikiem, kształtując świadomość, pomagając w przewyżczeniu trudności, ukazując wzorce godne naśladowania.

Zespół „Głosu Robotniczego” na pełne prawo do satysfakcji z dobrze wykonanej pracy, z wypełnienia obowiązków narzuconych nam przez parcie, gdyż przez 30 lat nie tylko systematycznie zwiększał sferę swego oddziaływania, ale równocześnie doskonalił środki i formy dialogu ze swymi Czytelnikami.

Składając z okazji jubileuszu gratulacje kolegom i towarzyskom pracującym w „GR” życzymy im z całego serca dalszych sukcesów w następnych „leciach” i satysfakcji z pracy, która pozwala wieloletniemu zespołowi Czytelników poszerzać horyzonty myślowe, pomaga lepiej wykonywać obowiązki wobec narodu i partii, towarzyszy im w ich radościach i troskach.

ZESPÓŁ „DZIENNIKA ŁÓDZKIEGO”

Oby się nie mylili Synoptycy odkryli karty

Właściwie nie mamy prawa narzekać na czerwcową pogodę. Pada w miarę — ostatnio np. przesyła deszcze nad rejonami, gdzie przez kilka tygodni wcale nie padało i odczuwano się wyraźny niedobór wilgoci w glebie. Okresy słoneczne przeplatają się z bardziej chmurnymi, trochę było burz i tylko kilka dni ze zbyt niską temperaturą, zwłaszcza na północy Polski. Ten korzystny układ pogody najbardziej dodatnio odczuwa rolnictwo, a co nas czeka dalej?

Synoptycy odkryli swe karty aż do 10 lipca br. Twierdzą, że średnia temperatura tego okresu ukształtuje się nawet nieco powyżej normy a suma opadów ma być w normie. A oto szczegóły:

W 2 dekadzie czerwca zapowiada się wzrost temperatury w dzień do 24—28 st., a minimalnej w nocy do 13—17 st. Zachmurzenie będzie przeważnie umiarkowane z prze-

lotnymi opadami i burzami zwłaszcza na przełomie 2 i 3 dekadę bm. Wiatry umiarkowane, początkowo woschodnie, potem zmienne.

W 3 dekadzie czerwca br. ma być nieco chłodniej — temperatura w dzień od 20 do 25 st., a minimalna w nocy od 10 do 15 st. okresami opady.

W 1 dekadzie lipca synoptycy z Zakładu Prognoz Długoterminowych IMGW zapowiadają znów okres ciepły, nawet upalny. Temperatura wzrośnie ponownie do 25—29 st. w dzień i do 13—18 st. w nocy. I jak zwykle w lipcu oczekiwać można przelotnych opadów oraz burz. Dopiero pod koniec 1 dekadę lipca czeka nas ochłodzenie. Ale dalsze szczegóły tej prognozy poznamy dopiero w 3 dekadzie bm., gdy synoptycy opracują kolejną prognozę na dalszych 30 dni.

(WICHEREK)

CO DZIEŃ CONIESIE

W 164 dniu roku słońce weszło o godz. 3.14, zajdzie zaś o godz. 19.58.

Imieniny obchodzą
DZIS:
Antoni, Lucjan
JUTRO:
Walery, Eliza, Bazyl
POJUTRZE:
Wit i Jolanta

Dyurny synoptyk
w dniu dzisiejszym przewiduje dla Łodzi następującą pogodę: zachmurzenie małe i umiarkowane, temperatura minimalna około 10 maksymalna około 25 st. C. Wiatry słabe z kierunków południowo-zachodnich. Jutro zachmurzenie małe i umiarkowane. Temperatura maksymalna 24 st. C.
Ciśnienie o godz. 19 wynosi 746,8 mm.

Ważniejsze rocznice
1895 — Masowe aresztowania w Warszawie, wykrucie drukarni SDKPiL.

Taka sobie myśl
Czuć się szczęśliwym i bez szczęścia — jest szczęściem.

Uśmiechnij się

— Gdybym chciała, byłabym bardziej pociągająca... Ale ja po prostu nie chcę!

Katastrofa ekspresu Paryż—Bruksela

W czwartek w pobliżu belgijskiego miasta **Mons** wykołosił się pociąg ekspresowy **Paryż—Bruksela**. Według pierwszych doniesień ok. 40 osób zostało rannych.

„Jumbo” w płomieniach

Należący do francuskich linii lotniczych samolot „Boeing 747” zaparkowany w czasie kotowania na pas startowy na międzynarodowym lotnisku w **Bombaju**, 390 pasażerów i członkowie załogi samolotu, zdołali szczęśliwie opuścić go cało — tylko 4 osoby zostały ranne. Samolot splonął doszczętnie.

Doc. dr hab. Eugeniusz Smoktunowicz

PIERWSZE REFORMY

Utrzymywaliśmy obecnie 2-stopniowy podział administracyjny kraju... Pierwsza reforma terenowych organów władzy i administracji państwowej...

PRZYCZYNY REFORMY

narastały od szeregu lat w postaci podnoszenia się poziomu wykształcenia i świadomości politycznej społeczeństwa...

Wymagało to zarazem rozszerzenia wpływu społeczeństwa na działalność administracji i jego udziału w rozwiązywaniu trudnych problemów...

być mierzona przede wszystkim stopniem zaspokajania potrzeb społecznych, których nie można przecież określać bez udziału społeczeństwa...

Przystosowanie terenowego aparatu państwowego do tych wymagań napotykało na trudności...

Najniższe ogniwem gromadzkim pełniło funkcje pomocnicze w stosunku do powiatu, który miał pozycję ogniw podstawowego. Początkowo gromady były jednostkami bardzo małymi...

w tym celu postanowiono podać reformie, która rozłożona na trzy etapy. Pierwszy etap ograniczył się do najniższego ogniw tego aparatu - gromady...

Jednocześnie w miejsce kolegiatnego organu administracji gromadzkiej, jakim było prezydium GRN, zostaje powołany jednoosobowy organ - naczelnik gminy...

Powyższe słabości terenowego aparatu państwowego należało usunąć...

państwowej, jaki miały rady dotychczas, ale ponadto podstawowych organów samorządu społecznego. Organizowanie pracy rady...

DRUGI ETAP REFORMY

został wprowadzony 9 grudnia 1973 roku. Poprzedziła go analiza prawnie rocznej działalności organów gminnych...

Doskonalenie terenowego aparatu państwowego (1)

wodzące się m. in. z przestarzałej jego struktury. Dotyczyło to przede wszystkim 3 jej elementów: 1) podziału zadań pomiędzy poszczególne stopnie organów terenowych...

roku liczba gromad zmniejszyła się prawie o połowę. Były one jednak w dalszym ciągu zbyt małe, aby można było potraktować je jako podstawowe ogniw...

APARAT TERENOWY był sblurowany 3-szczeblowo w oparciu o podział administracyjny kraju na województwa, powiaty i gromady...

ORGANY PRZEDSTAWICIELSKIE LUDNOŚCI - rady narodowe...

Deszcz łapie mnie w portowej bramie. Za plecami słońce, a nad zatoką niebo przybiera barwę ołowiu. Kilka minut temu „meteo” podało ostrzeżenie o silnym sztormie...

Nazywa się to Ratowniczy Ośrodek Koordynacyjny Polskiego Ratownictwa Okręgowego. W praktyce - centrala alarmowa polskiego Wyrzeża. Sieć łączności radiowej z jednostkami...

Leszek Rudnicki

W 1937 r., kiedy odbywał służbę na ORP „Bystkawica”. W 1939 r. bronił Helu, potem przez całą wojnę w statku. Kiedy wyszedł, powołał na siebie polską flotę w obcych portach...

Trzy takie fale przeszły przez statek jedna po drugiej. Kiedy nadeszła czwarta, „Muszla” nie zdążyła się jeszcze podnieść po ostatniej. Nagle zrobiło się ciemno, mokro, rzucił nas o ścianę sterówki i zdaje sobie sprawę, że statek leży na fałd. Nie wstaje, przewraca się dalej...

laj - śmieje się tamten. - Jestem przy „Zefirze”, dostanę tych kalibratorów. Z „Zefira” proszę o trzeciej na obiad... Antoni Dziadkiewicz był na „Muszli” mechanikiem. Po tej wywrotce, kiedy już „wczółgali się” z „Darem Opola” na holu do Władysława...

Morskie szlachectwo (2)

REKA W REKĘ

Od pewnego czasu neofaszyści w RFN znaleźli sojuszników na przeciwnym biegunie sił ekstremistycznych, reprezentujących „hurrawolucjonizm” o prochiński orientacji. W tych dniach grupa zachodnioniemieckich maoistów zamalowała prokazyjnymi napisami i sprofanowała pomnik ofiar hitlerizmu w Berlinie-Plötzensee...

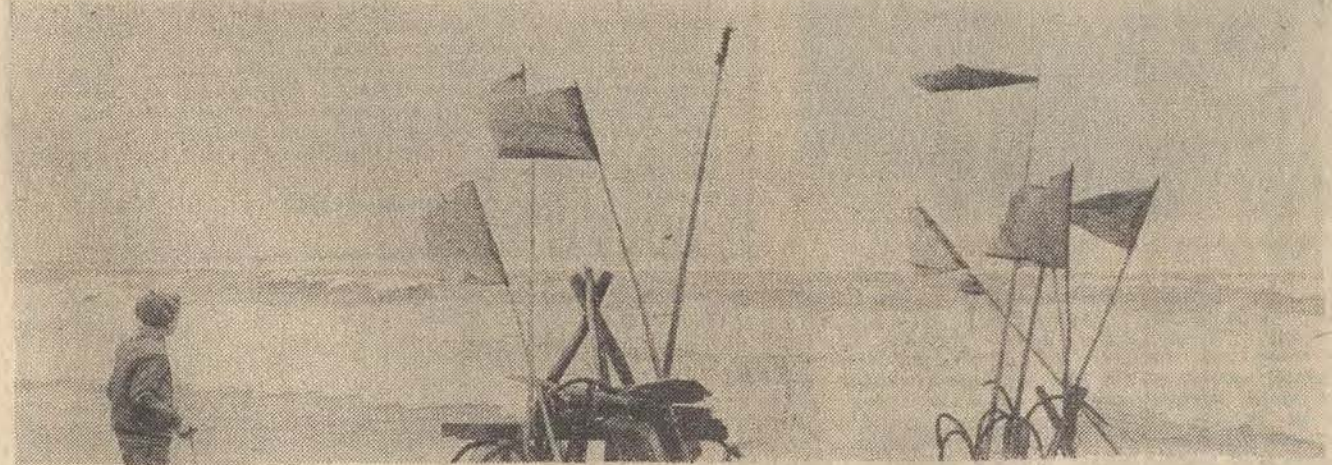
ADIEU

W Paryżu rozwiązany został po 20-letniej działalności Komitet Akcji na rzecz utworzenia Stanów Zjednoczonych Europy, który grupował przedstawicieli szeregu zachodnioeuropejskich partii liberalnych, socjaldemokratycznych i chadeckich...

WIETNAŃSKI KLOSS

Przez trzy lata Ky Nhan był oddanym i wręcz niezastąpionym współpracownikiem sąjońskiego biura agencji prasowej Associated Press. Amerykanie rychło docenili jego zalety znakomitego fotoreportera, człowieka gotowego do wszelkich poświęceń dla redakcji...

Naprzeciw fali!

W pięć minut po pierwszym jego dzwonku jednostka będzie już w drodze.

Jest czwartek, godzina 13, kiedy wraz z inspektorem-koordynatorem Edgarem Lorkowskim zaczynamy ten nasz wspólny dyżur. Jest spokój! Choć wrażenie to wydawać się może złudne, Lorkowski ma przecież pełne ręce roboty...

Kiedy wreszcie po godzinie uspokaja się cały ten galimatias i zaczyna rozmawiać z Lorkowskim, nagłe odzywa się milcząca dotąd radiostacja główna:

Kłajpieda radio. - Towarzystwo w morcie. - Chwila ciszy i leszcze raz. Kłajpieda radio. - Towarzystwo w morcie. Widzę, jak Lorkowski sztywnieje na moment i zaraz rozluźnia, kiedy przez szumy i traski odbiega nas: Towarzystwo w morcie. - Kłajpieda radio. Pronimajem na walcach. - To radio jest stale nastawione na tak zwana fale bezpieczeństwa. Polak, Duńczyk czy Rosjanin, właśnie na niej będzie wołał swoje SOS. A temu się na rozmówki zebrało furczaje...

Edgar Lorkowski zawił nad morse

townictwem. Od 1933 roku na statkach ratowniczych pływał do 22 września 1939 roku. Wtedy to WOP-ista zauważył na morzu czerwona rakietę i zawiadomił placówkę PRO we Władysławowie. Ta placówka była wówczas statek, a raczej łódź ratownicza „Muszla”. Dowodził nią właśnie E. Lorkowski.

- To był „Dar Opola”. Ruszyliśmy natychmiast, choć wiatr był w porwach do 11 stopni, a to już na Bałtyku dobry sztum. - Słuchając staram się wyobrazić sobie ten września wieczór. Na takiej fali „Muszla” musiała „kaczkać” się jak korek. Zresztą, wtajemniczeni twierdzili, że w takich warunkach i na takim statku, normalny marynarz ledźby nieprzytomny.

- Kierunek wskazywały rakiety, które na „Darze” strzelali raz za razem. Wydawało się, że jacht jest blisko, ale płynęliśmy prawie godzinę. Byli 7 mil od falochronu. W świetle reflektora zobaczyliśmy podarte żagle, a na pokładzie tylko jednego człowieka - kapitana.

Próbowaliśmy podać hoł przy pierwszym podejściu, ale fala poderwała ruztkie. Podchodziliśmy jeszcze raz, bliżej, choć z duszą na ramieniu, bo cisza obydwiema jednostkami, jak pułkami zapalek. Wreszcie wszystko „gra”, robimy zwrot i z „Darem Opola” na holu idziemy do Władysława. Zrobiła się już godzina 21, i siła wiatru jeszcze wzrosła... Zaczyna nami rzucać fala przybojowa, szczególnie niebezpieczna, zalamująca się góra na krzywizną.

Tego rodzaju wypadki znali do brzo ze szkolenia w PRO. Rok temu wyrzucił się podobno angielski statek ratowniczy i nie wstał. Zginęło osiemu ludzi załogi. Dwa lata wcześniej uratowała załogi i trzech wcześniej uratowanych marynarzy holenderskich. Znają te wypadki i znają wszystkie niebezpieczeństwa swojego zawodu, wiedzą czym grozi sztorm.

- Głupia sprawa. Kotłowały mi się w tym momencie w głowie dziesiątki najróżniejszych myśli, ale o jedno byłem absolutnie spokojny. Ja wiedziałem, że statek wstanie, że musi wytrzymać. Pamiętałem też, że wypchane powietrze stworzy taką poduszkę powietrzną i trzeba do niej dotrzeć, to się nie podusimy...

Trwało to strasznie długo, choć tak naprawdę, to może nawet nie minutę. Kiedy wreszcie statek wstał i wypadłem na pokład, to była Sodoma i Gomora - złamany maszt, połamane relingi, rozbite szyby w sterówce, urwane tratwy ratunkowe i... usłyszałem pracujące silniki. Wszyscy rzucili się do swojej roboty bez jednego słowa. Zupnie, jakbyśmy kilka sekund temu nie wrócili z morza. Z bardzo daleka.

Kiedy w naszą rozmowę włącza się znów przez radio „Krystyna”, Lorkowski zamiat zwykłego wtedy „Krystyna - Polratok, o co chodzi?”, mówi nagle - Antek, ja tu i o tobie tenaz opowiadam. - Tylko nie zmyś...

„Muszla” po tej wywrotce powędrowała do Gdynińskiej Stoczni Remontowej. Potem pływała dalej we Władysławowie. Uszkodzenia odniesione w czasie wypadku oszacowano na ponad 200 tys. zł. I pierwszy był to przypadek w historii Izby Morskiej w Gdyni, morskiego trybunału rozpatrującego okoliczności każdego wypadku, jaki zdarza się na naszym morzu, że udzielono załodze „Muszli” pochwały. Po raz pierwszy podkreślono wtedy tak mocno wyjątkowe poczucie odpowiedzialności, pełne samozaparcie i wręcz bohaterką postawę załogi.

Dziwna to sprawa, ale słuchając opowieści Lorkowskiego o jego ostatniej pracy na morzu, uświadomiam sobie, że w PRO właściwie nie istnieje zjawisko określane jako fluktuacja kadr. Kroci tu przecież nie zarabiają, bez przerwy ryzykują, więc co ich tu trzyma? Kiedy więc zęgam Lorkowskiego po kilku spędzonych razem i spokojnych mimo sztormu godzinach tego dyżuru, pytam dlaczego nie da się sobie spokoju, nie pójść do spokojna, rzetelnie zasłużoną rentę?

- To nie takie proste rozstać się z morzem. Tylko ratownik wie jak to jest z nami naprawdę. Więc choć pływać nie dają, to chociaż tak, przy radiu, jestem razem z kolegami kiedy wychodzą w morze, naprzeciw fali...

(Od specjalnego wysłannika)

Moje? Cóż — niech tak będzie skoro już tu jestem i skoro tak właśnie twierdzą liczne foldery wręczone mi przed chwilą przez przedstawiciela „Gibraltar Tourist Office” — ryżowego, długiego jak tyka i niewiele od niej grubszego dzentelmena. Podejrzewam wprawdzie, że owe zapewnienia (firmowane przez „British Airways”) — adresowane były do turystów nieco innego kalibru i z nieco grubszym od mojego portfelem, ale w końcu i bez takich — jak cytowana w tytule — zachęt wdrapywali się na tę Skalę: Fenicjanie, Grecy, Kartagińczycy, Rzymianie, Wandalowie, Arabowie, Hiszpanie i Anglicy.

Gwoli ścisłości podkreślić trzeba, że zawsze jednak było to połączone z niemałym wysiłkiem, ryzykiem i wzajemnym utracaniem sobie krwi przez spieszących do obejrzenia Gibraltaru „turyistów” i okresowo panujących nad tym okruchem skalnym gospodarzy. Ow „okruch” — mający 4,8 km długości, 1 km szerokości, wznoszący się

GIBRALTAR

blisko 500 m nad poziom morza — miał w sobie widać „coś” co każe go bronić i zdobywać z wielką zaciętością i stanowczością. Takiego właśnie zdecydowanego podejścia do sprawy nie brakuje i dzisiaj dwóm skłóconym przez Gibraltarczyków — Hiszpanii i Anglii.

O historii, kulisach i kolejnych fazach tego starego sporu pisano już wielokrotnie. Przypomnę więc tylko, że po siedmiu wiekach arabskiego panowania — Skalą Tarika (Gib-el Tarik) nazywaną tak od imienia arabskiego wodza — zawiadnęli Hiszpanie.

Przez 242 lata Gibraltarczyk był najpierw lennem magnackiego rodu Guzmanów, a potem stał się hiszpańską posiadłością koronną. Był nią do czasu — czyli do roku 1704, w którym — doceniwszy strategiczne znaczenie Gibraltaru — usadowili się tu Anglicy, awizując swoje przybycie silnym ogniem dział okrętowych i desantem od strony morza. W 9 lat później uzyskali suwerenne prawa do tego obszaru na mocy traktatu w Utrechcie, a oszołomieni Hiszpanie dopiero w jakimś czasie potem pojeśli na dobre co utracili. Wszystkie hiszpańskie rządy podejmowały później próby odzyskania Skaly. Niestety, ani prosy, ani groźby, ani rozmaite obietnice i zabiegi dyplomatyczne nie mogły — i nie mogą dotąd skłonić Anglików do opuszczenia Gibraltaru. Po uzyskaniu przez Hiszpanię członkostwa ONZ postawiła ona sprawę do rozstrzygnięcia na forum ONZ, i to jednak nie dało rezultatu, a przeprowadzone w międzyczasie referendum wśród ok. 25 tys. mieszkańców Gibraltaru (po pochodzenia włoskiego, portugalskiego i hiszpańskiego) wykazało, że niemal 100 proc. z nich życzy sobie dalszych związków z Wielką Brytanią. Spor trwa więc w dalszym ciągu i nabiera rangi kompleksu narodowego Hiszpanów. Hiszpanie nie tracą jednak nadziei na wyprowadzkę Anglików, i odzyskanie Skaly — starając się przyspieszyć ten moment praktyką uprzykrzania życia obecnym gospodarzom. Odbija się to w pewnej mierze na turystach różnych nacji, którzy także pragną postawić stopę na tym

JEDNYM ZE SŁUPÓW HERKULESA

(drugim są Abyle po afrykańskiej stronie Cieśniny Gibraltarskiej). Z tego co słyszałem przed swoim wyjazdem z kraju — od strony łąki czyli Hiszpanii, z którą łączy Gibraltarczyk wąski pasek gruntu — bardzo trudno się nań dostać, a odprawa celno-paszportowa na długo odebrać może niejednemu turystyce eneg wzywowania Gibraltaru. Większość turystów wybiera więc drogę lądową chociaż wyznaczone przez Hiszpanię specjalne korytarze powietrzne, w których wolno się poruszać samolotom poprowadzono tak przemyślnie, że piruety jakie musi wykonać pilot podchodząc do lądowania na wąskiej w morze wysuniętej grobli, stanowiącej pas startowy, dostarczać muszą nadspodziewanie mocnych sercowo-żołądkowych sensacji.

Jak z tego widać sprawdzony przez Fenicjan, Arabów i Hiszpanów problem z postawieniem nogi na Skale Tarika (nie mówiąc zaraz o zdobyciu Gibraltaru) nie stracił do dzisiaj na aktualność.

W tej sytuacji postanowiłem wkroczyć się tam na sposób angielski czyli od strony morza. Od niej właśnie Gibraltarczyk wygląda najbardziej majestatycznie, okazale i groźnie.

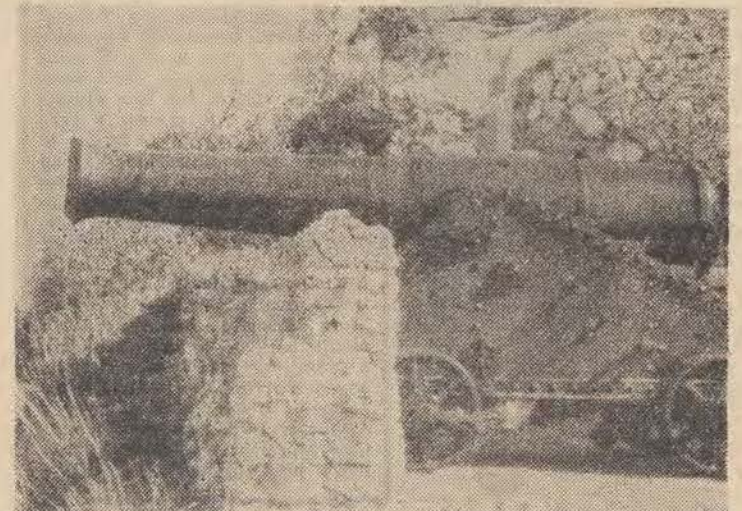
Otóż to — groźnie — bo w końcu nie wiadomo było czy mimo pięknej prezencji „Zawiszy Czarnego” pod pełnymi żaglami Anglicy zdecydują się nas wpuścić na gibraltarskie podwórko. Było nas bowiem 35 — co jak na sily angielskiego garnizonu liczącego ponad 4,5 tysiąca chłopów — nie było liczbą zbyt małą. Jednakże plynęliśmy w pokojowych zamiarach, bez nadziei na zdobycie, a potem odstąpienie Gibraltaru Hiszpanom np. za miejsce pod budowę paru domów FWP, które byłyby z pewnością oryginalną ozdobą tego interesującego zakątka.

Anglicy okazali się jednak pewni siebie, uprzejmi i bez biurokratycznych wstrętów zgodzili się na

POLSKI DESANT W GIBRALTARZE

Po rzuceniu (z wielkim pluskiem zresztą) kotwicy, ogoleniu się, wystafiowaniu jak należy i przeliczeniu możliwych do wydania na pocztówki dewiz — dokonaliśmy więc wzmiankowanego desantu przy pomocy motorowej szalupy „Zawiszy”.

Wysiedliśmy na molo — co i raz zadzierając głowy do góry by napatrzyć się na ów „czubek Europy” o który tyle nacji napsulo sobie

zdrowia, nerwów i krwi, nie widząc w nim na razie nic szczególnego i dopiero kiedy tuż za portową bramą oczom naszym objawił się cyrylicą pisany szyld: „Bar Wania”, a w sklepie obok radzieckie zegarki były na głowę ilością japońskie zegarki „seiko” pojeśliśmy, że zamieszkuje dziś Gibraltarczyk potomkowie genueskich, portugalskich i arabskich kupców odziedziczył po swoich praocjach naprawdę handlową głowę.

I stało się jak powiedziano we wręczonych nam folderach iż tu właśnie, w ciasno słożonym na niewielkim kawałku gruntu miasteczku, poddani zostaliśmy największym pokusom kupienia „wszystkiego i na wszystkie okazje” a więc — najnowszych sukienek prosto z Paryża, butów z Włoch, złotem haftowanych hinduskich sari, japońskich kamer, skórzanych kurtek z Maroka oraz tysiąca innych mniej lub bardziej drogiech oraz niepotrzebnych nam rzeczy, że o rozkoszach obiecanych nam w specjalnych chińskich, włoskich, francuskich czy jeszcze bardziej egzotycznych restauracjach nie wspomnę.

twoje miejsce pod słońcem...

Jak jednak łatwo się domyślić nie po to „zdobywaliśmy” Gibraltarczyk by dać się uwieść urokom dzielnicy handlowej lub zapłacić w polsko-gibraltarskie gastronomiczne porównania. Wszystko to przedłożyliśmy nad widoczne wysoko w górze ruiny Zamku Maurów, wizytę w Grotach St. Michel oraz zawzięte poszukiwania gibraltarskich małp, od których jak wiadomo zależeć będą losy tutejszego brytyjskiego panowania. O tym jednak i o paru innych rzeczach — w następnym gibraltarskim reportażu.

Zdzisław Szczepaniak

Fot. autora

Miejscowa ludność ze wsi nigryjskich

Fot. — K. Markowski

Pewnego dnia, gdy zapadał już zmrok, usłyszeliśmy gwar podnieconych głosów, okrzyków i nawoływań. To Murzyni z okolicznych wiosek, z którymi zdążyliśmy się już zaprzyjaźnić, zbliżali się do naszego obozu. Byli czymś mocno zdenerwowani i wyraźnie dawali do zrozumienia, iż przychodzą z ważną wiadomością. Wyszliśmy im naprzeciw. Z ich gestykulacji i pojedynczych oderwanych słów, zorientowaliśmy się, że jakiegoś 2 km od naszego miejsca biwakowania — tam gdzie zaopatrywaliśmy się ze studni w wodę — śpi bardzo groźny wąż. Murzyni tłumaczyli jeden przez drugiego, że jest to wąż skaczący, atakujący ludzi, a jąd jego niesie śmierć. Na migi objaśniali, że jest on gruby jak udo dorosłego człowieka. Niewiele się namysliając — bądź co bądź byłoby to nie lada gratka dla zbiorów naukowych naszego zoolożę — postanowiliśmy zapolować na węża.

Włożyliśmy długie buty i zabraliśmy z sobą kij z rozwidłonymi końcami, służący do tego rodzaju polowań. Kierownik wyprawy naukowej UL — dr Andrzej Piechocki, zaopatrzył się w strzykawkę z formaliną. Nie mieliśmy żadnej broni — zabrano ją nam do depozytu przy przekraczaniu granic w Maroku i Algierii. Polowaliśmy najczęściej przy pomocy... procy. Murzyni byli doskonałymi przetrzymkami. Szli szybko, aby jeszcze przed zapadnięciem nocy dotrzeć do studni, gdzie spał wąż. Idąc w ślad za nimi — a byliśmy tak samo podnieceni jak i nasi czarnoskórzy przyjaciele — po pół godzinie byliśmy na miejscu. Nie ujrzeliśmy początkowo nic oprócz zwiedniętych traw na sawannie i krzewów wokół studni. Wąż był tak dobrze zamaskowany i tak wtopił się w otoczenie, że tylko doskonały wzrok tubylców potrafił bezbłędnie go wykryć. Wreszcie i my po dłuższym badaniu terenu dojrzelśmy naszą przyszłą zdobycz. Teraz nie było

Korespondencja własna z Australii

Spora część sydneyjskiej Polonii, to dawni mieszkańcy polskiej wsi. Nic więc dziwnego, że nasze ludowe tańce i melodie cieszą się w tym środowisku nie słabnącym powodzeniem. Są tym ludziami nadal poirzebne. Powstanie polskiej grupy tańca i tańca „Warszawska Syrenka” było więc swego rodzaju odpowiedzią na to społeczne zapotrzebowanie.

Zespół istnieje kilka lat. Początkowo nie był samodzielny, obecnie od kilku miesięcy uniezależnił się całkowicie. Kieruje nim znany choreograf Józef Walczak przy współpracy pani K. Zylert (akompaniament).

„Warszawska Syrenka” składa się obecnie z 59 osób w różnym wieku. Najmłodszy uczestnik ma 8 lat — najstarsi — po 22. Każdy występ zespołu jest dla widzów dużym przeżyciem. Urok polskiego folkloru, te wciąż piękne ludowe melodie i tańce, takie jak krakowiak, polka, oberek, wspaniałe ludowe stroje — robią zawsze duże wrażenie.

Tak było i na ostatnim publicznym koncercie tego zespołu w Sydney Opera House. Sala „Music Room”, gdzie odbywała się impreza, wypełniona była do ostatniego miejsca, a mimo to wiele osób z braku miejsc musiało wrócić do domów nie obejrzaawszy spektaklu. I choć młodzi artyści z „British Ballet Australasia and National Dancing Association” demonstrujący szkockie tańce narodowe świetnie tańczyli, występy „Warszawskiej Syrenki” podobały się zdecydowanie bardziej. Publiczność długo rzeslistymi, spontanicznymi oklaskami dziękowała młodym polonijnym artystom ubranym w barwne łowickie i krakowskie stroje. Stroje te, to jeszcze jedna zasługa dyrektora i choreografa zespołu, Pan J. Walczak sam je projektuje, a młodzi artyści na specjalnych zajęciach „szyją je sobie sami, a nawet haftują w bogate różnobarwne kwiaty swoje białe koszule.

Dzięki swoim wszechstronnym zdolnościom i pasji wychowawczej p. J. Walczak wiele robi dobrego dla zaszczerpienia miłości do polskiej sztuki ludowej dzieciom tutejszej Polonii, dla wychowania tej młodzieży w kulty dla naszej sztuki i kultury.

Wielu rodziców docenia możliwość, jakie stworzył ich dzieciom znany choreograf. Sami przyprawdzają swoje pociechy do zespołu na naukę. Choć niektórzy z nich robią to niepewnie i z zażenowaniem. Godzina lekcji kosztuje dolara. W tygodniu są dwie takie lekcje. Nie każdy rodzic ma dostateczną sumę pieniędzy. Ale kiedy wspomina o tym dyrektorowi, słyszy szczerą wypowiedź: Panie „Kowalski” przynieś mi pan pieniądze, jak już będzie pan miał swój samochód i to spłacony. A na razie niech się dzieciak uczy...”

BARBARA MAJOREK

SYDNEJSKIE SŁOWIKI

SPOTKANIE Z CZARNĄ AFRYKĄ

Wyprawa naukowa Uniwersytetu Łódzkiego do Afryki Równikowej szczęśliwie dotarła „Starem A-29” czyli „Baśką” na teren Nigru. O przygodach w czasie podróży po Saharze opowiada niedawno na łamach „Panoramy” kierowca tej ekspedycji — Krzysztof Markowski. Dziś dzieli się on swoimi wspomnieniami z pobytu w obozie naukowym, który na okres około 2 tygodni, został rozbity między nigryjskimi wsiami Hamdrara, a Guidimouni na wschód od miasta Zinder. Po hiszpańskim Maroku i Algierii był to już trzeci biwak łódzkiej naukowców, którzy prowadzili tu badania z różnych dziedzin. Ale właśnie na terenach nigryjskich spotkanie wyprawy UL z Czarnym Lądem było najbardziej interesujące.

A oto co opowiada o codziennym życiu w obozie — KRZYSZTOF MARKOWSKI.

okolicznych mieszkańców wsi nigryjskich bardzo wielu. Potrafili całymi dniami siedzieć wokół naszego obozu, obserwując bacznie jak dajemy sobie radę z gotowaniem oraz z prowadzonymi badaniami, które ich bardzo ciekawiły. Były to miejscowości leżące daleko od głównego szlaku prowadzącego

Lekarz wyprawy — dr W. Kafliński demonstruje pierwszą poważną zdobycz do zbiorów zoologicznych — śluzowego węża.

przez Saharę i bardzo rzadko zjawiali się tu biali. Nic więc dziwnego, że kontakt z nami był dla nich szalenie egzotyczny, a dla nas z nimi — również. Murzyni przynieśli nam swoje południowe owoce, które wprowadziliśmy do jadłospisów. Był to przede wszystkim maniok — odmiana naszych ziemniaków — których skórka jest trująca. Dostawaliśmy od nich również ananasy, kokosy i inne południowe owoce.

W tym czasie, kiedy ja zajmowałem się swoim hobby — polowaniem — w obozie naukowym trwały normalne zajęcia. Dr Henryk Stolarczyk przygotowywał się do badań antropologicznych, prowadzonych wspólnie z lekarzem wyprawy — dr Wojciechem Kaflińskim. Przygotowania polegały na tym, że zaofiarowaliśmy pomoc lekarską miejscowej ludności murzyńskiej. Początkowo zjawiali się u nas mężczyźni, a potem kobiety z dziećmi. Lekarz badał Murzynów, udzielał im niezbędnej pomocy, przeprowadzał nawet nieskomplikowane operacje, a dr H. Stolarczyk przy okazji robił pomiary antropologiczne. Ogółem zostało tu przebadanych ok. 150 osób, przedstawicieli różnych plemion m.in. Hausa, Fonah. Był nawet wynadki, że do lekarza Murzyni przyprawdzali chorego konia.

Dr Janusz Hereźnik zbierał rośliny, następnie segregował je, suszył i robił dokumentację. Była to żmudna i ciężka praca. Dr Krzysztof Kożuchowski zajął się stacjami meteorologicznymi. Badał temperaturę, wilgotność powietrza itp.

Plonem tych wszystkich badań w czasie tylko jednego pobytu na ziemi nigryjskiej były bogate zbiory roślinne, zwierzęce a także obserwacje meteorologiczne i pomiary antropologiczne. A przecież był to dopiero początek pracy łódzkiej naukowców na Czarnym Lądzie.

Opracował: JERZY KRASKOWSKI (dca)

